

Til Energidepartementet
v/Energiminister Terje Aasland

Deres ref:

Vår ref: 118417-4918

Oslo, 7. mai 2026

Energidepartementet fratar deler av konsesjonskraftordningen fra kraftkommunene

Departementet har i pressemelding 6. mai 2026 omgjort eget vedtak om at datasenter anses som alminnelig forsyning i konsesjonskraftordningen, og dermed fratatt kommunene en viktig del i deres lovbestemte konsesjonskraftrettigheter. Omgjøringen er gjort uten forhåndsvarsel eller høring, kommer som lyn fra klar himmel, og med en begrunnelse som er vanskelig å forstå. Den synes å bygge på en uriktig oppfatning av at kommunene selger billig kraft til datasentrene. Departementets avgjørelse skaper en uheldig uforutsigbarhet om vertskommuners rammevilkår i de mange vannkraftprosesser som nå pågår. LVK vil med det første ta saken opp med energiministeren og be om at departementets vedtak fra 2018 opprettholdes.

Konsesjonskraftordningen – datasentre er tjenesteytende næring

De kommuner som har avstått sine naturverdier til større vannkraftanlegg til beste for storsamfunnet, har så lenge vannkraft har vært bygget hatt en lovbestemt rett til «inntil 10 prosent av den for hvert vannfall innvunne kraftøkning» til selvkost. Dersom kommunens forbruk til alminnelig forsyning er mindre enn 10 prosent, tilfaller det overskytende midlertidig vedkommende fylkeskommune. Fylkeskommunens rett er subsidiær og må vike når kommunens forbruk øker.

I energidepartementets brev 28. mai 2018 til LVK fastslo departementet at elforbruk i store datasentre er å anse som tjenesteytende næring og «elforbruket til store datasentre faller følgelig innunder definisjonen av alminnelig forsyning.»

Denne rettsoppfatningen har senere ligget til grunn for at datasentre er etablert i flere medlemskommuner i LVK med lav alminnelig forsyning og dermed økt kommunens andel av den lovbestemte rammen på 10 prosent konsesjonskraft, i tråd med gjeldende rett.

Departementets omgjøringsvedtak

I pressemeldingen uttaler statsråden:

«– Vi tar grep, og oppdaterer nå forvaltningspraksis i tråd med utviklingen i datasenter-næringen, og for at praksis skal være mer i tråd med hensynet bak konsesjonskraftordningen. Datasentre har et stort kraftbehov og blir stadig større. Konsesjonskraftordningen var aldri ment for å gi kraftkommuner insentiver til å etablere enkelte næringer fremfor andre, sier energiminister Terje Aasland.»

118417-4918/2026-05-07 Konsesjonskraftordning og datasentre_LVK

Statsrådets svar er verken i tråd med formålet med konsesjonskraftordningen eller i tråd med praksis: Hensynet bak konsesjonskraftordningen ble av departementet selv i 1983 forklart med at kommuner som avstår sine naturressurser til storsamfunnet skal ha «en andel av verdiskapingen», begrenset til inntil 10 prosent og behovet til alminnelig forsyning til enhver tid.

Den historiske begrunnelsen for å skille mellom alminnelig forbruk og kraftkrevende industri var at sistnevnte gruppe fikk kraft basert på pris fastsatt av Stortinget og Stortingsbestemte kontrakter. Da var det ikke behov for at disse inngikk i konsesjonskraftordningen. Stortingsbestemte priser til industrien er avviklet for lengst – og det er følgelig ikke lenger grunn til å skille mellom forbruket i konsesjonskraftordningen.

Det er ikke slik at etablering av datasentre fortrenger andre næringer eller gis spesielle fortrinn, for eksempel «billig konsesjonskraft» som noen synes å tro. Enhver næringsetablering må skje på samme vilkår innenfor aktuelle regelverk i plan- og bygningsloven, statsstøtteregelverket mm.

Og for de gjennomgående små kommuner med store kraftanlegg, store naturinngrep, og begrenset antall innbyggere er det særlig viktig å sikre både de næringer som er og nye næringsetableringer. Det er mange som kjenner på at det kan være utfordrende.

At datasentre etableres spredt i slike kommuner er både god distriktpolitikk, god sikkerhetspolitikk og positivt for naturmangfoldet ved sin nærhet til kraftproduksjonsanleggene (kortreist kraft).

Departementets reelle begrunnelse

LVK kan ikke se det annerledes enn at departementets reelle- og eneste begrunnelse - for omgjøringsvedtaket er å foreta en omfordeling av den lovbestemte retten til konsesjonskraft mellom vertskommunene og fylkeskommunen.

Virkningen av omgjøringen er at elforbruk i datasenter ikke lenger regnes inn i alminnelig forsyning og dermed øker kommunens rett innenfor rammen på 10 prosent, men i stedet tildeles fylkeskommunens midlertidige og subsidiære rett til konsesjonskraft.

Konsekvensene

Konsekvensene av endringen er utelukkende en omfordeling i distriktskommunenes disfavør. Endringen vil ikke innebære at det blir færre datasentre i Norge, de vil fremdeles bli etablert i en eller annen kommune, uavhengig av konsesjonskraftreglene. Endringen vil heller ikke gi datasenteretablerere nye konkurransefortrinn eller andre rammevilkår. Det vil heller ikke føre til lavere kostnader for staten - da det er kraftselskapene som avstår konsesjonskraft. Mange av disse vil nok foretrekke at konsesjonskraften går til kommunene hvor kraftverkene er etablert.

Signaleffekten av omgjøringsvedtaket er spesielt uheldig for fornybarutbyggingen

Vi er på kraftig etterskudd i å nå våre klimamål, og vårt viktigste klimatiltak er å bygge mer fornybar energi. Det omfatter både vannkraft, vindkraft og solkraft. Vi er ved inngangen til en ny vannkraftepoke, og en rekke medlemskommuner står midt i krevende konsesjonsprosesser, hvor vertskommuners usikre rammevilkår av Energikommisjonen i NOU 2023:3 er definert som den kanskje

viktigste barrieren. LVKs hovedoppgave har i de senere årene vært å bidra til at disse barrierene bygges ned og grunnlaget for lokal aksept av nye naturinngrep styrkes.

Departementets omgjøring er foretatt uten forvarsel, uten ordinær prosess med høringsdokument, konsekvensutredning og kontradiksjon, og reiser spørsmål om det totale fravær av saksbehandling gjør omgjøringsvedtaket ugyldig.

Det er med departementets vedtak bygget nye barrierer i fornybarpolitikken.

Dette og det inngrepet som er gjort i vertskommunenes hittil udiskutable lovbestemte rettigheter, skaper stor bekymring for den uforutsigbarheten som sprer seg til de øvrige rettigheter vertskommuner for større kraftanlegg er gitt gjennom generasjoner. Kommuner har investert i arealplanlegging, i prosesser med etablerermiljøer og har innrettet seg i tillit til respekt for gjeldende regler, også de departementet nå har kullkastet.

Denne saken vil bli et viktig tema under LVKs årlige konsesjonskraftseminar, 20. mai 2026 i Oslo. Energiministeren vil bli invitert til å redegjøre for departementets syn.

Med vennlig hilsen

Landssamanslutninga av Vasskraftkommunar

v/Arbeidsutvalget i LVK

Merete Myhre Moen (sign.)

Leder

Jonny Liland (sign.)

Nestleder

Olav Lindseth (sign.)

Styremedlem

Heidi Horndalen (sign.)

Styremedlem